

UDK 06.05 : 39 "1978"

POROČILA USTANOV O DELU V LETU 1978

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ, LJUBLJANA

I. RAZSTAVE

TITOV ROJSTNI KRAJ

Razstavo, ki jo je pripravil slovenski etnografski muzej v sodelovanju z Etnografskim muzejem iz Zagreba, smo zaradi izrednega zanimanja javnosti podaljšali še v leto 1978 — do 26. februarja. Predstavljena je bila materialna ljudska kultura krajev, kjer se je rodil predsednik Tito in preživel svojo mladost. To je bila uspešna skupna akcija Etnografskega muzeja iz Zagreba, ki je pripravil del razstave o Hrvatskem Zagorju, in še posebej o Kumrovcu, in Slovenskega etnografskega muzeja, ki je predstavil kraje slovenskega Posotelja — domačega kraja Titove matere in krajev, kjer je Tito prebil del svojega zgodnjega detinstva.

Ob razstavi smo izdali obširnejši katalog, v katerem je 7 avtorjev objavilo svoje prispevke. Razstavljenih je bilo 750 izvornih predmetov iz teh krajev.

GOSTILNE, KAKRŠNIH SE SPOMINJAMO

Na tej razstavi smo predstavili gostilne predvsem kot kraje za navezovanje stikov, gostilne, ki so bile vzpodbujene z ljudskimi šegami in navadami, s trgovino, predvsem s sejmi, s prometnimi zvezami — furmanske, z društvenim življenjem in z individualno porabo prostega časa. Razstavljeno je dragoceno dokumentarno gradivo in 794 predmetov, kar smo vse zbrali prav v akciji za to razstavo. Razstavo je pripravila Tanja Tomažič, višji kustos SEM.

Ob razstavi je izšel katalog.

ZLATO IN ČIPKE IZ ŠLEZIJE

Razstavo je pripravil muzej Gornje Šlezije v Bytomu na Poljskem v okviru rednega sodelovanja s Slovenskim etnografskim muzejem. Odrpta je bila od 17. 1. do 1. 6. Razstavljenih je bilo 400 izvornih predmetov, ki so predstavili bogastvo ljudske zlatarske obrti in izdelovanje čipk v Šleziji.

OBREDNI KRUHKI, IKONE IN AMULETI IZ SRBIJE

S to razstavo je gostoval Etnografski muzej iz Beograda. Odrpta je bila od 2. 3. do 20. 5. 1978.

Razstave v gradu Goričane

PREUREDITEV STALNE KITAJSKJE IN INDONEZIJSKE ZBIRKE

Močno smo preuredili predvsem še zbirko kitajskega pohištva. Gre za novo postavitve in zaščito najbolj ogozdenih predmetov. Očistili smo ves tekstil (zaradi hude spomladanske vlage) in ga na novo razstavili. Pri tem gre predvsem za zlate plašče in pregrinjala. Vse to je bilo na novo obešeno, postavitve je bila izboljšana. Več velikih predmetov je bilo restavriranih in zaščitnih s steklenimi stenami. Oprana in očiščena je bila celotna zbirka batik. Ponovno je bil postavljen indonezijski batik v dveh razstavnih dvoranah. Izdelali smo nove obširne legende po prostorih.

NAKIT AFRIKE

Ta občasna razstava, ki jo je dalj časa pripravljala dr. Pavla Štrukelj je že drugi del razstave o oblačilih Afričanov. Razstavljeno je bilo bogato gradivo iz afriške zbirke Slovenskega etnografskega muzeja in precej ilustrativnega gradiva. Razstava je predstavila nakit vse črne Afrike. Ob razstavi je izšel katalog.

LJUDSKA UMETNOST MEHIKE

Ta sodi v ciklus razstav o kulturah neuvršenih. Razstavili smo novo pridobljeno zbirko, skoraj 100 predmetov, ki predstavljajo značilna področja mehiške ljudske umetnosti, to so maske, lončarski izdelki, rezbarije v lesu pa tudi predmeti iz klasičnih mehiških kultur.

RAZSTAVE V MUZEJU PODSMREKA

STALNA ZBIRKA "LONČARSTVO NA SLOVENSKEM"

To zbirko smo še izpopolnili, nismo pa mogli uresničiti naše načrtovane nove postavitve in razširitve te zbirke, ki pa je nujna. Več dela je bilo opravljenega za zaščito stavbe, ki jo z globinskim razstreljevanjem v bližnjem peskolomu vztrajno uničujejo.

OBČASNA RAZSTAVA "LJUDSKA KULTURA VIŠNJE GORE IN OKOLICE"

Ob 500-letnici mesta Višnje gore in praznika občine Grosuplje smo na večji občasni razstavi v 4 razstavnih dvoranah predstavili ljudsko kulturo podeželskega sveta iz okolice Višnje gore. Razstavili smo za to območje vsa značilna področja materialne ljudske kulture od poljedelstva, živinoreje in obrti do zanimive ljudske arhitekture, noše in ljudske umetnosti. Razstava je zgovoren prikaz, kako se hitro menja način življenja ljudi teh krajev Dolenjske. Razstavo je strokovno pripravil dr. Boris Kuhar.

JURČIČEVA ROJSTNA HIŠA, MULJAVA

Kljub vsem težavam, ki so nastale ob dogovarjanjih za odkup domačije, smo skrbeli, da je muzej na Muljavi normalno funkcioniral in da smo lahko imeli v tem letu na Muljavi čez 16.000 obiskovalcev. Največ dela je bilo okrog odkupa celotne Jurčičeve domačije in ureditve pravnih zadev — določitev lokacije in gradnje nadomestne stavbe za dosedanjega lastnika. V tej akciji smo aktivno sodelovali s Kulturno skupnostjo in Skupščino občine Grosuplje. Dejstvo, da je Jurčičeva domačija v celoti odkupljena in da bomo lahko že v letu 1979 začeli z uresničitvijo načrta za njeno preureditev tako, da bo lahko v celoti funkcionirala kot muzejska postojanka in da so ob tem tudi pravno rešene vse zadeve, je prav gotovo velik uspeh.

ADAMIČEV ROJSTNI DOM

Slovenski etnografski muzej upravlja tudi to muzejsko postojanko. V letu 1978 smo skrbeli predvsem za redno funkcioniranje muzeja in smo sodelovali v akciji za odkup Adamičevega rojstnega doma, ki se bo nadaljevala še v letu 1979. Gre za uresničitve načrta, da bi v tej graščini uredili muzej slovenskih izseljencev.

GOSTUJOČE RAZSTAVE

1. MALI KRUHEK V SLOVENIJI

V Etnografskem muzeju v Beogradu smo v okviru našega rednega sodelovanja s tem muzejem razstavili

lesene modele za mali kruhek in tudi samo pecivo ter tehniko izdelave.

LESNE OBRTI NA KRASU

Razstava je bila v Galeriji kraške hiše v Velikem Repnu pri Trstu. To je bilo nadaljevanje prikaza tradicionalnih dejavnosti na Krasu, v ciklusu razstav, ki so se tu zvrstile že v prejšnjih letih in jih je prav tako pripravil Slovenski etnografski muzej. Na razstavi so bile prikazane številne lesne obrtne dejavnosti. Med temi naj omenimo posodarsko stroko, in še posebej škafarsko in sodarsko obrt, ki sta značilni za vinogradniško področje Krasa. Na razstavi pa so bile prikazane še orodjarske, kolarske in pletarske obrti.

KULTURE NEUVRŠČENIH

Slovenski etnografski muzej je pripravil večjo razstavo s prikazom kulturnega bogastva desetih dežel nevrščeni. S številnimi izvornimi predmeti je bila predstavljena rast gibanja nevrščeni, umetnost in kultura (tradicionalna in tudi sodobna) Tunisa, Egipta, Alžira, Kenije, Tanzanije, Indonezije, Indije, Sri Lanke, Peruja in Mehike.

Z razstavo smo gostovali v razstavišču Pokrajinskega muzeja v Ptuju. Pripravljena je bila tako, da lahko z njo gostujemo še po drugih krajih.

ZBIRKE

DEPOJSKI PROSTORI

Najvažnejše delo je bilo opravljeno pri nadaljnji obnovi novo pridobljenih depojskih prostorov v Škofji Loki.

V depojskih prostorih smo v tem letu opravljali predvsem vzdrževalna dela in redne preglede deponiranih predmetov, v tekstilnem depozu so bile urejene rute in čevlji, iz muzeja v Ljubljani so bili prepeljani in deponirani vsi predmeti iz razstave Titov rojstni kraj in ostalih razstav (nad tisoč predmetov), nanovo pa smo deponirali tudi lect in mali kruhek, inicirali vse okužene lesene predmete.

V tem času smo pridobili 465 novih predmetov, od tega 290 z nakupom in 175 v dar. Med pomembnejše nove pridobitve muzeja sodijo: kompletna čevljarska delavnica iz Gorij, predmeti suhe robe, zbirka starega hišnega inventarja iz Brega pri Stični, zbirka steklenine ter zbirka lesenih orodmetov iz okolice Trsta, maska — rezljana lobanja opice, zbirka ljudske umetnosti iz Mehike — 100 predmetov — in zbirka umetnostnih in uporabnih predmetov iz Oceanije.

V letu 1978 je bilo inventariziranih 740 predmetov.

ARHIV

Arhivski oddelek muzeja je v letu 1978 pridobil 924 kartotečnih listov terenskih zapisov, prepisani so bili v dvojniku in vloženi v arhiv.

K temu moramo dodati še okrog 300 dokumentacijskih enot v dokumentacijo ljudske umetnosti.

Arhiv fotografij se je povečal za 1920 fotografij in za 1810 negativov, pridobili pa smo tudi 200 barvnih diasov.

Posneli smo 16 mm barvni film o iskanju vode z bajalico.

SLOVENSKI ETNOGRAF

Izdali smo 29. številko Slovenskega etnografa, revije muzeja, v kateri smo objavili več razprav, ki so plod večletnega raziskovalnega dela etnologov SEM in drugih strokovnjakov. Za tisk smo pripravili tudi jubilejno 30. številko Slovenskega etnografa.

PZE ZA ETNOLOGIJO NA FILOZOFSKI FAKULTETI V LJUBLJANI

V štud. letu 1978/79 se je na PZE za etnologijo vpisalo približno enako število študentov kot prejšnje leto — 119 rednih in 6 ob delu. V prvi letnik se je vpisalo 58 (17 pod A), v drugi 27 (8 pod A), v tretji 30 (10 pod A) in v četrti 7 študentov. Diplomirali sta 2 študentki, Marija Kozar-Mukič in Inga Miklavčič. Za diplomsko nalogo Način življenja Kupljenka (s posebnim poudarkom na razdobje NOB) je Irena Kunčič-Keršič dobila Prešernovo priznanje za študente za leto 1978. Magistrski nalogi sta zagovarjali 2 kandidatki: v januarju 1978 Mojca Ravnik, bibliotekarka na PZE za etnologijo, nalogo z naslovom: Družinska skupnost v ljubljanskem predmestju, in v septembru Alenka Ložar-Podlogar, strokovna sodelavka ISN, nalogo z naslovom: Ženitovanjske šege Ziljanov.

Pedagoško delo je potekalo po študijskem načrtu in programih. Zavzemali smo se, da bi bilo delo pri vajah, v okviru študentskih nalog in praks čim bolj povezano z raziskovalnim in strokovnim delom slovenskih etnologov. Tako so zlasti terenske prakse potekale v sodelovanju z ustanovami in večkrat pod mentorstvom asistentov PZE za etnologijo. Z Oddelkom NOB v Cerknem je potekalo raziskovanje obdobja NOB na Cerkljanskem, z obalno spomeniškovarstveno in muzejskima ustanovama ter arhitekti delo na projektu za revitalizacijo Izole, s Pokrajinskim muzejem iz Kočevja raziskovanje Kostelskega. Ostale prakse so bile organizirane še v sodelovanju s Pokrajinskimi muzeji v Brežicah, Kranju, Novi Gorici, na Ravnah, v Novem mestu, Mariboru in Kopru in Slovenskim etnografskim muzejem.

K sodelovanju z raziskovalci na etnološkem področju so prispevala tudi predavanja o metodoloških problemih raziskovalnega dela, ki so jih imeli: dr. Angelos Baš, dr. Milko Matičetov, dr. Zmaga Kumer, dr. Marija Makarovič, dr. Ivan Sedej in dr. Tone Cevc. Prof. dr. Vid Pečjak s PZE za psihologijo FF, je predaval o etničnih skupinah Oceanije. Maja 1978 sta bila gosta naše PZE dr. Arnold Niederer iz Züricha in dr. Srebrica Knežević z etnološkega oddelka beograjske filozofske fakultete. Prvi je predaval o razmerju med etnologijo in sociologijo, druga pa o Navaho in Hopi Indijancih ter o Margaret Mead in kulturni antropologiji. Vsi obiski so bili nedvomno koristni in bo tovrstno sodelovanje potrebno nadaljevati tudi v prihodnje.

Raziskovalno delo na PZE je potekalo v okviru raziskovalnih nalog: Etnološka topografija Vitanja, nosilca Duša Krnel-Umek in Zmago Šmitek; Galjevica, nosilka Mojca Ravnik; Slovenska etnološka bibliografija, nosilec Janez Bogataj; in na urejanju zadnjih zvezkov vprašalnic za Etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja, ki jih je skupaj z V. Novakom in V. Voduškom za tisk pripravil Slavko Kremenšek.

Priprave PZE so bila usmerjena tudi v sodelovanje pri novo ustanovljenem raziskovalnem inštitutu na filozofski fakulteti, kar pomeni za sodelavce večje raziskovalno zaledje in večje vključevanje študentov v raziskovalno delo. V okviru projekta Raziskovanje kulturne ustvarjalnosti na Slovenskem je nosilec dolgoročnega podprojekta z naslovom Način življenja Slovencev XX. stoletja, Slavko Kremenšek. Seveda pa bo načrtovano delo na enoletni nalogi Etnološka rajonizacija slovenskega etničnega ozemlja in na monografskih obravnavah posameznih izbranih krajev, ki bodo temu sledile, mogoče uresničiti le ob sodelovanju čim večjega števila vseh slovenskih etnologov. Delo na vprašalnicah za Etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja, pri kateri so sodelovali skoraj vsi slovenski etnologi, se je uspešno končalo, kar je gotovo spodbuda za skupno delo tudi v prihodnje. Čim širše sodelovanje naj bi bilo tudi v dru-

gem podprojektu, ki obsega kulturno ustvarjalnost na Slovenskem med NOB. V okviru tega podprojekta so prijavljene tri etnološke naloge, in sicer: Način življenja med NOB na Cerkljanskem, nosilec Milan Vogel; Način življenja Slovencev v italijanskih taboriščih med NOB, nosilec Božidar Jezernik; in priprava vodil za etnološko raziskovanje obdobja NOB, nosilec Slavko Kremenšek.

Sodelavci PZE so aktivno sodelovali v Slovenskem etnološkem društvu: v izvršnem odboru, uredništvu Glasnika, raznih delovnih skupinah in zlasti pri organizaciji tretjega društvenega posvetovanja Etnologija in sodobna slovenska družba v Brežicah. Vseh pet sodelavcev je v Brežicah sodelovalo tudi z referati, dva referata pa so pripravili študentje PZE. Mednarodnega kongresa etnoloških in antropoloških znanosti v New Delhiju se je z referatom udeležil Zmago Šmitek.

Duša Krnel-Umek

ISN SAZU, Ljubljana

Vodja sekcije dr. Milko Matičetov je nadaljeval in hkrati dopolnjeval svoje zapise v nekaterih vaseh Rezije. Posebej je treba omeniti navezavo stikov s predmetno učiteljico slovenščine na osnovni šoli v Sečovljah tov. Rožano Grbec. Inštitutu je posredovala na magnetofonski trak posneto folklorno gradivo iz krajev na desnem bregu Rokave, mejne reke med slovensko in hrvaško Istro.

Zbiranje gradiva za pripravo o bedenih = narcisah je pokazala, kolikšno bogastvo se skriva v slovenskem ustnem izročilu. Pri terenskem zbiranju in preverjanju je prišlo na dan, da je starih domačih imen za omenjeni cvet več kot sto, kar je za ok. 24000 km² slovenskega jezikovnega prostora zelo veliko. Prav tako se je dr. M. Matičetov odločil zbrati in vsebinsko zaokroženo povezati del svojih razprav — okrog trideset — v knjigo z naslovom: Ob vrelih bajanja. Ob zdaj že več kot štirideset-letnem zbiranju so sadovi njegovih spoznanj in misli o življenju, t.j. o nastajanju, širjenju, spreminjanju in odmiranju ustnega pripovedništva raztreseni po domačih in tujih strokovnih in drugih glasilih, tako da tudi avtorju samemu marsikaj ni zmeraj lahko dosegljivo, poleg tega pa skoraj polovica za knjigo odbranih spisov sploh še ni bila objavljena v avtorjevem materinem jeziku. Približno tretjino so sprožila nepričakovana odkritja v Reziji. Kritična stališča nekaterih slovenskih etnologov do slovenske folkloristike, na njene dozdevne romantične poglede, zamudništvo, nazorske pomanjkljivosti itd. so navedla doslej glavnega in edinega raziskovalca slovenskega ljudskega pripovedništva, da da svoje štiridesetletno delo v kritično presojo slovenski javnosti. Sicer je sekcija za ljudsko slovstvo, pod vodstvom asistentke Marije Stanonik, nadaljevala evidentiranje in ekserpiranje pripovednega gradiva iz desetih slovenskih povojnih časopisov in stodvaintrideset šolskih glasil in diplomskih in seminarskih nalog na katedri za dialektologijo, ki bi lahko prišlo v poštev za uvrstitve v Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi ter pri pripravi Kazala slovenskih pravljic in izdaji slovenskih povedk. Lotila se je teoretičnih vprašanj pri izdelavi prispevka Ustno slovstvo, ki je predviden za objavo v publikaciji o Slovencih. Kot že nekaj let nazaj je še dalje sodelovala tudi pri znanstveni temi Slovensko narodnoosvobodilno pesništvo 1941—1945 na PZE za slovanske jezike in književnosti FF v Ljubljani.

Sekcija za ljudske šege in igre

Dolgoletno zbiranje in urejanje podatkov o maskah v ruralnem področju na Slovenskem, je sedaj urejeno na 10.250 kartonih, hkrati s tem pa je delo tudi končano. Na vsakem kartonu so: podatek (splošno geslo, tip, posebno geslo), kraj zapisa in vir (ime poročevalca, signatura inštitutske dokumentacije, morebitni bibliografski podatki v literaturi). Posebej je urejena krajevna kartoteka, ki zajema okrog 1500 krajev v matični Sloveniji ter deloma tudi v zamejstvu. Dokončna ureditev je pokazala sicer nekaj pomanjkljivosti pri posameznih geslih, te-te pa je

skušal nosilec naloge dr. N. Kuret že odpraviti. Tako zbrano gradivo omogoča raziskovanje v različnih parametrih. V naslednji fazi bodo izdelani tematski zemljevidi; od predvidenih petindvajset je že izdelanih osemnajst.

Zbirajo se že tudi sistematično novi podatki — tokrat o pustnih karnevalih v urbanem področju. Njihovi karnevali vplivajo po eni strani na tipologijo ruralnih mask, po drugi strani pa s svojimi sprevidi opravljajo premalo opaženo socialno-kritično funkcijo. S tem v zvezi smo začeli pregledovati starejše letnike dnevnega časopisja, ki hrani napovedi in omembe urbanih karnevalov. Pri postavitvi začetkov Osrednjega muzeja slovenskih mask na Ptuj je sodeloval tudi dr. N. Kuret.

Helena Ložar—Podlogar je izdelala elaborat o ženitovanjskih šegah Ziljanov, ki vsebuje kritični pretres vseh doslej dosegljivih poročil o ziljski svatbi, od prvega Schleglovega iz l. 1798 do Maroltove študije l. 1935. V evidenco je prišlo 12 slovenskih virov, 14 nemških, 2 angleška in 1 italijanski. Izčrpani so arhivski viri (Pogatschniggova zbirka v deželnem muzeju v Celovcu, Štajerski deželni arhiv v Gradcu), lastna anketa in terenski zapisi glasbenonarodopisne sekcije. Posebno anketno gradivo in terenski zapisi so omogočili koristno primerjavo z opisi iz prejšnjih desetletij. Nato se je lotila obdelave dolenskega ženitovanja. Okrog 8000 podatkov o omenjenih šegah na Dolenjskem je bilo v l. 1978 dopoljenih s podatki iz vseh dostopnih dosedanjih objav od Valvazorja dalje.

Zaradi morebitnega proučevanja delovnih šeg je bil napravljen orientacijski obisk v enega od slovenskih rudarskih središč Trbovlje, narejeni pa so bili tudi prvi koraki pri raziskavi mladinskih šeg.

Težišče terenskega raziskovalnega dela je bilo usmerjeno k evidentiranju delno ali popolnoma opuščene stavbnega fonda in ugotavljanju vzrokov, zakaj občasna bivališča izgubljajo prvotno funkcijo. Zaradi spremenjenih gospodarskih razmer in izboljšanih prometnih zvez po II. svet. vojni je obljudenih občasno naseljenih bivališč vedno manj.

Med novo odkritimi občasnimi zavetišči velja posebej omeniti opuščene "skorjevke" z Menine planine in naravna zavetišča pastirjev v zijalkah v Kamniških ali Savinjskih Alpah.

Ob praznovanju 200-letnice prvega znanega vzpona na vrh Triglava je dr. Tone Cevc v počastitev tega kulturno-zgodovinskega jubileja s posebno raziskavo osvetlil razmere pred 200 leti na planini Velo polje. Zbral je dosegljivo gradivo in v samostojni študiji orisal družbene in kulturne razmere na tej planini okrog l. ((a, ob tem pa tudi predstavil planšarske koče, v kakršnih so prenočevali gorniki, ko so osvojili vrh. Opisal je nošo, prehrano pastirjev in oblike družabnega življenja v planinskem zaselku iz tistega časa, s čimer je bil vsaj delno ovrednoten tudi delež bohinjških pastirjev pri osvojitvi najvišjega vrha v Sloveniji in Jugoslaviji.

Proti koncu leta se je dr. Tone Cevc lotil obdelave doslej neraziskanih in v slovenski etnološki literaturi neomenjenih naravnih zavetišč pastirjev v Kamniških ali Savinjskih Alpah. Nadrobne raziskave doslej zbranega gradiva so pokazale, da je bilo od konca 15. stol. do druge polovice 16. stol. obljudenih več kot deset planin. Pri tem je novo spoznanje, da so na večini teh poznosrednjeveških planin živeli pastirji v naravnih zavetiščih: v zijalkah, vrtačah, pod prevesnimi stenami. Kdaj so pastirji na planinah v Grintovcih opustili naravna zavetišča kot občasna bivališča, ostaja za sedaj še odprto vprašanje. Gotovo je le, da so na nekaterih planinah živeli pastirji še v začetku 20. stol. v zijalkah.

S slikovnim gradivom iz inštitutove fototeke in diateke smo sodelovali pri "Zakladih Slovenije", ki jih je izdala Cankarjeva založba. Prav tako so sodelavci inštituta aktivno sodelovali pri sestavi geselnika za etnologijo, ki bo uvrščen v splošni geselnik za Slovensko enciklopedijo.

V Medakademijskem odboru za raziskovanje ljudskega življenja in šeg smo prispevali h glavni nalogi odbora v l. 1978 slovenski delež k "Etnografiji Južnih Slovanov". Oddali smo rokopis 195 tipkanih strani ("Etnologija Slovencev") v redakciji dr. A. Baša. Celota sicer še ni izšla (v ruščini pri moskovski Akademiji nauk); izšla pa naj bi pri Cankarjevi založbi Etnologija Slovencev, za kar so bile vse leto priprave v teku.

Sodelavci inštituta so se udeležili — tako aktivno kot tudi pasivno — raznih domačih in tujih strokovnih zborovanj, posvetovanj ter predavanj, sodelovali so pri raznih strokovnih in družbenih organizacijah, sprejeli pa so tudi več strokovnih obiskov.

Sinja Zemljič—Golob

ETNOLOŠKI ODDELEK GORENJSKEGA MUZEJA KRANJ

Gorenjski muzej v Kranju ima enega etnologa. Zaenkrat ni možnosti, da bi mislili na to, da bi odprli še eno delovno mesto za to področje.

V letu 1978 je bilo opravljeno obsežno terensko delo v bohinjskih planinah, ki je obsegalo etnološko topografijo planin in snemanje dokumentarnega filma o bohinjskem planšarstvu na primeru pašne srenje Studor—Stara Fužina. Topografsko akcijo v Bohinju je organiziral Gorenjski muzej, gmotno pa jo je omogočila Krajevna skupnost Stara Fužina. Film o bohinjskem planšarstvu je sestavni del večjega projekta, ki načrtuje serijo etnoloških dokumentarnih filmov, projekta, ki ga je izdelalo SED v sodelovanju z DDU UNIVERZUM v Ljubljani. Etnolog GM je pri tem filmu sodeloval kot avtor sinopsisa in strokovni svetovalec ter organizator dela na terenu.

Akcija etnološke topografije planin je obsegala 23 delovnih dni. Pri tem delu sta s strokovnim delavcem muzeja 7 dni sodelovala tudi muzejski fotograf in dijak iz Studora (kot vodič in nosač aparature), nekaj dni tudi arhitektka Marija Cerar, ki je opravila arhitektonske meritve štirih planšarskih objektov. Obiskali smo 25 planin. Topografska dokumentacija je obsegala popis današnjega stanja planšarskih naselij; vodne razmere, število in lastništvo stanov, stanje in značilnosti pastirskih zgradb, kolikor je bilo mogoče tudi današnji namen zgradb, popis inventarja po posameznih stanovih in sirarnah, na planinah, kjer še pasejo, tudi popis števila živine, planšarskega osebja, ledinskih imen posameznih pašnih območij v okviru planine. Fotografsko smo dokumentirali naselje kot celoto, zunanost in notranost stavbe, predmete, ki so sestavni del inventarja, ter življenje in delo pastirjev, spremljali smo pastirske selitve in dokumentirali značilne oblike prometa. V bohinjskih planinah je bilo v tem času izdelanih nad 1100 fotografskih dokumentacij v črno-beli in le nekaj manj kot 400 v barvni tehniki. Posebna skrb je veljala zbiranju predmetov — tvarnih dokazov o načinu življenja bohinjskih planšarjev. Prav je, da tudi na tem mestu povemo, da je s predmeti podobno kot s stavbami, še slabše je. V opuščeni stanovitvi po veliki večini od inventarja ni ostalo drugega kot ognjišče, pogradi, police in klopi — torej inventar, ki je sestavni del zgradbe. To še zlasti velja za planine v višjih legah, na nižjih senožetnih planinah je stanje v tem pogledu nekoliko boljše. Gospodarske pristave na senožetnih planinah so v zvezi z njihovo dvojno gospodarsko funkcijo (pašnik, travnik) do danes ostale bolj živo povezane z gospodarstvom v dolini, saj se tu še vedno naseljujejo domačini v času košnje pa zato tudi zgradbe bolje vzdržujejo in nadzorujejo njihov inventar. Zato je razumljivo, da smo zbrali največ predmetov v Vojah in Konjski dolini, na visokih planinah smo zbrali nekaj več le v Lazu, posamezne kose še na planinah Jezero, Viševnik, Dedno polje, Suha.

Terensko delo je obsegalo še nekatere druge naloge. V Gornjesavski dolini smo posneli zadnji del dokumentarnega filma o naseljih in stavbarstvu (na Planini pod

Golico, Prihodih in v Ratečah). V sodelovanju s filmskim realizatorjem tega dela M. Križnarjem je bil film tudi kabinetno obdelan in pripravljen za projekcijo.

V okviru akcije Arhitekturne meritve je bil arhitektonsko in opisno dokumentiran kmečki dvorec na Golniku, ki ga je prizadel potres in ga zdaj ni več.

Nekaj terenskega dela je bilo tudi v zvezi s pridobivanjem muzejskih predmetov v Bohinju in v okolici Kranja. Depojska zbirka se je v preteklem letu povečala za nekaj nad 200 predmetov, od tega je bilo v bohinjskih planinah pridobljenih okrog 70 predmetov s področja planšarstva in nekaj tudi iz področja oglarstva.

Razstavna dejavnost je bila v preteklem letu bolj skromna. Za krajevni praznik na Zgornji Beli smo pripravili razstavo domoznanskega značaja z naslovom Bela skozi čas. Njen sestavni del je bilo tudi sicer skromno etnološko gradivo o kmečkem stavbarstvu, beljanskem žbičarstvu in pletarstvu pa o spremembah v socialnem sestavu domačinov.

Novost v razstavni dejavnosti je bila muzejska razstava na prostem. Na ploščadi pred Prešernovim gledališčem je bila nekaj dni na ogled razstava informativno-propagandnega značaja z naslovom Iz kmečkega življenja. Razstavili smo večje predmete iz depojske zbirke s področja najpomembnejših tradicionalnih gorenjskih kmečkih dejavnosti: poljedelstvo, živinoreja, oglarstvo in domače platnarstvo. Razen originalnih predmetov je bilo na ogled tudi nekaj fotografskih ilustracij. Ob otvoritvi razstave je bil organiziran recital v ljudskem tonu uglasene lirike mladega pesnika Damjana Jemsterleja iz Zasi-pa pri Bledu. Poseben poudarek je priveditvi dala še pesem pevcev iz Podkórena; Za zvočno opremo filma o kmečkih naseljih in stavbarstvu v Gornjesavski dolini smo zbrali pesmi iz magnetofonskih zapisov, ki jih hrani Glasbeno-narodopisni inštitut v Ljubljani in ki jih je posredoval in tudi presnel strokovni sodelavec Inštituta Julijan Strajnar.

V pripravah na bodočo stalno zbirko v Gorenjskem muzeju je bil v grobem izdelan osnutek scenarija za etnološki del zbirke za obdobje od sredine preteklega stoletja do prve svetovne vojne.

Dokumentacija etnološke zbirke je v Gorenjskem muzeju v zaostanku, vendar si prizadevamo, da bi tudi v tem pogledu stanje zadovoljivo rešili. Fotografska dokumentacija predmetov se nadaljuje, tako tudi inventarizacija v inventarni knjigi. Razen skromnih zametkov še nimamo predmetne kartoteke. Fototeka je urejena na podlagi zaporednih števil filmskih snopičev v kartonskem ovitku (npr. F200/1—35 — kar pomeni zaporedno številko posnetka v enoti snopiča). Po tem zaporedju so posnetki vpisani v fototečno inventarno knjigo, fototečni kartoni pa so združeni po panogah, pri arhitekturi pa tudi po abecednem zaporedju. Po panogah so urejeni tudi terenski zapiski z vsebinskimi členitvami, ki jih nakazujejo vprašalnice za posamezna področja kulture. Vendar je treba dodati, da precej, zlasti starejšega gradiva še ni prepisanega.

V sodelovanju s SED so bili narejeni prvi koraki na etnološki regionalizaciji v območju GM. Izdelana je bila utemeljitev etnoloških lokalitet v Gornjesavski dolini. Etnolog in fotograf GM sta s svojimi prispevki sodelovala na razstavi Človek skozi objektiv etnologa, na posvetovanju v Brežicah pa je GM sodeloval s prispevkom Odnos do etnologije med anketiranci v Kranju.

Anka Novak

ZAVOD ZA SPOMENIŠKO VARSTVO V KRANJU

Varstvo etnoloških spomenikov obsega redno dejavnost zavoda (izdaja soglasij, mnenj in predlogov za lokalcijska in gradbena dovoljenja, sodelovanje pri urbanističnih načrtih in prostorskih planih) in praktične spomeniškovarstvene akcije na posameznih kulturnih spomenikih.

V letu 1978 so bila izvršena restavratorska dela na naslednjih etnoloških spomenikih:

— Dokumentirana je bila Malijeva hiša na Golniku pri Kranju in sneta freska s fasade. Hiša je bila zaradi potresnih poškodb porušena.

— Na fasadi Tomanove hiše v Kamni gorici sta bili restavrirani dve freski.

— Liznekova hiša v Kranjski gori je bila dokončno prekrita s škodlami. Na obcestni fasadi sta bili odkriti dekorativna poslikava in freska. Začela so se gradbena dela z odstranitvijo kasnejših zidov in dotrajanih stropov. Temelji in zidovi so bili utrjeni in injektirani, izdelana je betonska plošča nad kletjo in v nadstropju.

— Zavod je strokovno sodeloval pri sanaciji Primožkove kašče v Pristavi pri Trziču. Od potresa poškodovano zidovje je bilo injektirano in statično sanirano.

Zavod nima zaposlenega etnologa—konservatorja, zasledba tega delovnega področja je po srednjeročnem programu zavoda predvidena v obdobju do leta 1980.

Vladimir Knific

ETNOLOŠKI ODDELEK LOŠKEGA MUZEJA, ŠKOFJA LOKA

Loški muzej, Škofja Loka. Etnološki oddelek.

V muzeju je zaposlen en etnolog in zaenkrat ni možnosti za nastavev še enega.

Nadaljevali smo s terensko raziskavo o načinu življenja v Gorenji vasi in njeni okolici. Odkupovali smo predmete in zapisovali razne zanimive podatke v Davči, Gorenjih Novakih, Pevnu, Potoku, Stirniku, Škofji Loki in Zeleznikih. V Zgodovinskem arhivu v Ljubljani, oddelku v Škofji Loki, smo iskali podatke o platnarjih, barvarjih in podobarjih. Raziskava "Klobučarstvo od sredine 18. stol. v Škofji Loki" je bila objavljena v 25. številki Loških razgledov.

V letu 1978 smo odkupili 195 predmetov. Prevladujejo predmeti v zvezi s poljedelstvom, prehrano in prometom. Zelo veseli smo bili odkupa izveska loškega klobučarskega mojstra iz začetka 20. stol., slike na steklo (Sv. Notburga), ki je delo selške delavnice iz 19. stol., ter volnenih klobukov in copat, ki jih je za klobučarsko zbirko izdelal klobučar Matija Štupica iz Nadleska. Veliko dela smo imeli s slikami na steklo in panjskimi končnicami zaradi ugotavljanja originalnosti in preverjanja raznih podatkov. Žal se je rešitev te zadeve prevesila v prihodnje leto. Vsi došli predmeti ter veliko deponiranih so bili preparirani, izvršena je bila tudi konservacija malega kruhka.

V sredini leta smo nabavili nove obrazce — kartotečne liste — za predmete, zapiske, fotografije, diapozitive, negative, hemeroteke, za risbe in načrte ter za registracijo objektov in predmetov na terenu in smo že začeli z delom na teh obrazcih (fotografije, negativ, hemeroteke, diapozitivi).

Postavili smo novi stalni zbirki: "Klobučarstvo" in "Čipkarstvo" ter naredili nekaj dopolnil k zbirki "Glavnikaarstvo". Od 17. 5. — 19. 6. 78 je gostovala v muzeju potujoča razstava "Poslikane panjske končnice", ki so jo pripravili Muzeji radovljiške občine iz Radovljice.

Na desetdnevni praksi sta bila v muzeju absolventka PZE za etnologijo, ki se je seznanila z notranjim muzejskim delom (absolventkina želja), in loški dijak, ki je čistil in prepariral predmete. Iz Tekstilnega muzeja v Tilburgu je prišel ing. P. J. M. van Gorp, ki se je zanimal za sitarsko, čipkarsko in tkalsko obrt na Loškem.

Problematika skansena na grajskem vrtu še ni rešena. V marcu je bilo govora o nekakšni "kulturni coni" na vrtu. Na podlagi predlogov (udeleženci SEM, Loški muzej, Kulturna skupnost) za vrt in objekte je bila izdelana podrobnejša študija o namenu kompleksa. Za vrt je bil izdelan načrt s prikazom ljudske arhitekture Gorenjske s 30 objekti (dipl. ing. arh. M. Loboda). V oktobru je

Odbor za organizacijo izseljenskega piknika (v sklopu SO Šk. Loka) sprejel sklepe: da bo piknik ponovno prihodnje leto; da bodo oddali grajski vrt z objekti Krajevni skupnosti v Škofji Loki; leseno plesišče, ki že sedaj kviri pogled na skansen, bodo zamenjali z betonskim — poleg plesa bo ta prostor služil tudi kotalkanju; Škoparjeva hiša bo namenjena vodstvu prireditve. Po muzejskem sklepu so bili odstranjeni predmeti iz "Škoparce", saj objekti, postavljeni v skansenu, ne služijo več svojemu namenu, ampak so skladiščni prostori za mize in stole. Muzej je edino nudil strokovno in finančno pomoč pri ponovnem kritju strehe Vrhovčevega mlina v skansenu. Sestankov in raznovrstnih sklepov bo verjetno še veliko. Kako se bo zadeva rešila, zaenkrat še ne vemo. Trenutno smo še popolnoma nemočni; "prva violina" smo edino, ko je govora o neurejenosti skansena, kajti, kot vse kaže, vzroki za neurejenost so povsem nevažni, važen je edino le dobiček, ki pa ne pripada muzeju.

Meta Sterle

ČEBELARSKI MUZEJ v Radovljici, deluje v sklopu Muzejev radovljiške občine. Muzej proučuje čebelarstvo in nanj vezano ljudsko umetnost v slovenskem prostoru.

V ustanovi je zaposlen 1 kustos — študentka etnologije ob delu.

V srednjeročnem programu predvidevamo nastavev vsaj še enega strokovnega delavca, čeprav so možnosti za odpiranje novih mest majhne.

V letu 1978 se je v muzeju nadaljevalo interno delo:

— inventarizacija novo pridobljenih predmetov;

— muzej je nadaljeval s fotografsko dokumentacijo stalne zbirke (črno-beli negativ in fotografije za predmetno kartoteko fototečnih listov);

— strokovna vodstva po muzeju.

Na terenu je muzej zbiral podatke o čebelarjih v krajih Gorjuše, Koprivnik, Srednja vas, Češnjica. Pridobil je nove čebelarke predmete iz radovljiške okolice.

Postavljena je bila potujoča razstava poslikanih panjskih končnic, ki je gostovala v Kranju, Trziču, Škofji Loki in Portorožu ter Novem mestu.

TV Zagreb je posnela izobraževalno oddajo o Čebelarstem muzeju in o gorenjskem čebelarstvu.

V teku so bile priprave za postavitev stalne zbirke, ki bo prikazovala življenje kroparskega in kamnogoriškega žebjarja in kovača (KOVAŠKI MUZEJ iz Kroke). Sodeloval bo sodelavec PZE za etnologijo.

Kustos se je udeležil republiškega posvetovanja etnologov v Brežicah.

Ida Gnilšak

ETNOLOŠKI ODDELEK POKRAJINSKEGA MUZEJA V KOPRU

V oddelku za etnologijo je zaposlen en etnolog, vendar bo v naslednjih letih (srednjeročni program) z ureditvijo samostojnega etnološkega muzeja, kot depandanse, sistematizirano še eno mesto za etnologa.

Obnova meščanske kuhinje:

Glede na potrebo po poslednejši muzeološki predstavitvi meščanske kuhinje v muzejskih zbirkah in potrebo po temeljitem čiščenju prostora, smo pristopili k omejnjeni preureditvi. V ta namen je bila izdelana dokumentacija. Nanovo postavljeni predmeti so bili restavrirani ali očiščeni in vsi ponovno inventarizirani. Izdelan je kartotečni zapis vseh nanovo postavljenih predmetov. Nekateri eksponati, ki ne sodijo v zbirko, so bili izločeni. Pripravljena je tudi trojezična legenda. Prenovitev zbirke sodi v sklop postopne modernizacije in preurejanja muzejskih zbir.

Revitalizacija historičnega mestnega jedra Izole — interdisciplinarno sodelovanje (etnološka študija — I. faza).

Naročnika izdelave dokumentacije sta Skupščina občine Izola in Samoupravna stanovanjska skupnost

Izola. Nosilci izdelave dokumentacije pa so: Medobčinski zavod za spomeniško varstvo Piran (spomeniško varstvena valorizacija), FAGG — VTO oddelek za arhitekturo (arhitektonski del) in Pokrajinski muzej Koper (etnološka študija) v sodelovanju s Pomorskim muzejem Piran in Filozofska fakulteta — PZE za etnologijo.

V okviru priprav te akcije je bil izdelan vprašalnik, ki je obsegal 89 vprašanj, osebni list in 8 tabel. Vzorec anketiranja je bil narejen v sodelovanju s sociologi. Anketa je bila izvedena v času od 18. do 30. septembra v sodelovanju s študenti PZE za etnologijo. Ob zaključku I. faze revitalizacijskega načrta je bila v Izoli ob koncu leta pripravljena razstava, kjer je bilo prikazano gradivo arhitektov, umetnostnih zgodovinarjev in etnologov, ki pa so svoje rezultate tudi grafično predstavili. Z razstavo in javnimi tribunami, ki predstavljajo že uvod v II. fazo dela, poteka nujno sodelovanje med uporabniki, izvajalci in načrtovalci prenove starega dela mesta.

Dislocirani etnološki oddelki (v pripravi):

V okviru preureditve in prezentacije arhitekture gotske hiše na Gramschijevem trgu v Kopru za samostojni etnološki muzej, je Medobčinski zavod za spomeniško varstvo Piran izdelal kompletno dokumentacijsko gradivo stavbe in že pričel z obnovitvenimi deli. V ta namen je bila v okviru Pokrajinskega muzeja Koper, SED Ljubljana in Zavoda za spomeniško varstvo Piran osnovana komisija, ki si je prostore ogledala in bo v isti zasedbi sodelovala tudi pri nadaljnjih obnovitvenih delih.

Priprave za postavitev dislociranih etnoloških oddelkov pa potekajo še v Pregari in Hrastovljah. V teh vaseh in okolici sta bila zato izdelana popis in foto-dokumentacija obstoječih etnoloških spomenikov in predmetov.

Etnolog je kot mentor sodeloval (marec, april, maj) z etnološko sekcijo pri Obalnem klubu mladih raziskovalcev. Članici te sekcije sta z nalogo "Družinska skupnost in delitev dela med njenimi člani" (Dekani) sodelovali na republiškem tekmovanju "Znanost mladini" v Ljubljani.

Posvetovanja, strokovne ekskurzije:

— strokovna ekskurzija v etnološki muzej v Vidmu v okviru obnove meščanske kuhinje, ki ima analogne postavitev, maj — 1 dan;

— posvetovanje Slovenskega etnološkega društva v Brežicah, junij — 2 dni;

— strokovna ekskurzija v Padovo, Verono, Piazzollo sul Brento v okviru adaptacije muzeja in nove postavitev etnološkega muzeja, november — 2 dni.

Zvona Ciglič

ETNOLOŠKI ODDELEK POMORSKEGA MUZEJA "SERGEJ MASERA" V PIRANU

Muzej deluje na celotnem slovenskem etničnem prostoru. Zaposluje enega etnologa. Delovno mesto sem nastopila 1. 7. 1978. Pred tem v muzeju ni bilo kustosa za etnologijo. Možnosti za odpiranje novih delovnih mest trenutno ni.

Glavno raziskovalno delo etnologa je bilo medinstitucionalnega značaja. Sodelovala sem v prvi fazi akcije "Prenova starega mestnega jedra Izole", ki je potekala na terenu od 18. do 30. 9. 1978, nadaljevala pa se je s preučevanjem in analizo zbranega gradiva. Naročnika večletne akcije sta Skupščina občine Izola ter Samoupravna stanovanjska skupnost Izola, nosilci izdelave dokumentacije pa so naslednji: Medobčinski zavod za spomeniško varstvo Piran (spomeniško varstvena valorizacija), Univerza v Ljubljani, VTO Arhitektura (arhitektonski del), Pokrajinski muzej Koper v sodelovanju s Pomorskim muzejem v Piranu (etnološka študija) in Filozofska fakulteta v Ljubljani — PZE za etnologijo. Etnološko delo je zajelo izdelavo vprašalnika in neposredno anketiranje na terenu, ki je zajelo 215 družin, izbranih po določenem sistemu vzorčenja, in se ga je udeležilo 10 študentov PZE za etnologijo FF v Ljubljani.

Namen etnološkega prispevka v načrtu prenove je bil sledeč: nujno je bilo potrebno spoznati vzajemno pove-

zanost med meščani in starim jedrom, predvsem pa, kaj jo pogojuje in v kolikšni meri. Anketiranje naj bi imelo hkrati čim večjo vlogo v uresničevanju obnove, obenem pa naj bi postalo tudi sestavni del informiranja in angažiranja prebivalcev v starem delu Izole. Kot kustos za etnologijo v Pomorskem muzeju sem se osredotočila na vprašanja, ki kažejo na usmerjenost delovanja naše ustanove. Vprašanju ribištva sem posvetila velik del svojega zanimanja, z omenjeno tematiko pa bom nadaljevala tudi v prihodnjem letu, bodisi samostojno bodisi v medinstitucionalnem okviru.

Prva faza raziskave se je končala z otvoritvijo razstave "Gradivo I", 28. 12. 1978 na Kristanovem trgu v Izoli, kjer je bilo gradivo predstavljeno širši javnosti.

Ostalo terensko delo etnologa je potekalo v zvezi s pripravami na praznovanje 25. obletnice Splošne plovbe, ki jo bo DO slavila oktobra 1979. V adaptirano vilo v Portorožu se bo preselila stalna zbirka Splošne plovbe, hkrati pa bodo v njej našle mesto tudi občasne razstave. V teku je že akcija "Svet, kakor ga jaz vidim", ki je namenjena amaterski fotografiji mornarjev in se ji je delno pridružil tudi že etnolog s svojim konceptom. Obisk ladij "Goranka" in "Trbovlje" v izolskem doku naj bi dal prve rezultate.

Etnološka dokumentacija zaradi kratkotrajne nastavitve in dela etnologa še ni urejena. Decembra sem pričela s temeljitejšimi pripravami, ki so zajele v svoj program tudi koncept notnega dokumentacijskega sistema, ki naj bi ga v prihodnje uvedli v večini etnoloških oddelkov slov. muzejev.

V muzeju je stalna zbirka o solinarstvu, ki sta jo na podlagi dela med leti 1956—1963 pripravila ravnatelj Pomorskega muzeja Miroslav Pahor in tedanja sodelavka Pokrajinskega arhiva v Piranu Tatjana Poberaj. Delo o omenjeni tematiki še ni zaključeno, zato bo v prihodnje možno spremeniti tudi postavitev stalne zbirke o solinarstvu.

Kot etnolog sem v letu 1978 sodelovala s kustosom za etnologijo iz Pokrajinskega muzeja v Kopru, z Medobčinskim zavodom za spomeniško varstvo v Piranu, s FAGG—VTO za arhitekturo ter PZE za etnologijo FF v Ljubljani (interdisciplinarna akcija "Prenova starega mestnega jedra Izole").

Kot kustos—pripravnik pogrešam sodelovanja med etnološkimi oddelki posameznih muzejev. Etnologi imamo svoje društvo, ki usklajuje potrebe in naloge ter cilje našega dela, vsekakor pa bi bila nadvse koristna izmenjava mnenj in izkušenj tako med muzejskimi delavci z dolgotrajnimi delovnimi izkušnjami, kot tudi z mlajšimi kolegi, ki so krajše obdobje zaposleni v muzejih. Mislim, da bi bilo v prihodnje koristno razmisliti tudi o tem vprašanju in prav problemom, ki se porajajo ob delu v muzejih, posvetiti nekaj več pozornosti.

Zora Žagar

POKRAJINSKI MUZEJ CELJE

Pokrajinski muzej v Celju ima zaposlenega enega, vendar zaenkrat ni predvidena nastavitve še enega etnologa. V okviru priprav za postavitev stalne etnološke zbirke smo terenske raziskave usmerili na področje Kozjanskega, ker to še ni popolnoma obdelano. V okolici Buč, Sel in Virštanja smo s področja materialne kulture opravili pregledno obdelavo nabiralništva, poljedelstva, sadjarstva in vinogradništva. Poleg tega smo pregledno obdelali tudi del duhovne kulture.

Dokumentacija je urejena na podlagi knjig, kartotek in zbirne kartoteke. Zbirna kartoteka je urejena tako, da so v njej zbrani podatki iz kartoteke zapiskov, fototeke, risb in diateke, ki se nanašajo na neko določeno območje ali kraj.

V letu 1978 je etnološki oddelek pripravil dve občasni razstavi. Prva, z naslovom "Ljudski nakit", je bila manjša in v okviru Zlatarske razstave v našem muzeju. Druga občasna razstava — "Ljudska umetnost" — sodi v priprave za postavitev stalne etnološke zbirke in je del cikla raz-

stav s skupnim naslovom "Zanimivosti iz etnološke zbirke". Etnološki oddelek Pokrajinskega muzeja v Celju sodeluje s sosednjimi muzeji, s PZE za etnologijo in Zavodom za spomeniško varstvo v Celju.

Vladimir Šlibar

ETNOLOŠKI ODDELEK POKRAJINSKEGA MUZEJA V PTUJU

1. Pokrajinski muzej v Ptuj, Muzejski trg 1
2. V etnološkem oddelku je zaposlen en etnolog. V sedanjem srednjeročnem obdobju ni možnosti za odpiranje novih delovnih mest.

3. Terensko delo je bilo osredotočeno le na zbiranje predmetov in fotografsko dokumentiranje posameznih prireditev in raznih opravil. Raziskovalno delo je bilo zaradi subjektivnih vzrokov povsem onemogočeno. Etnolog je sodeloval pri snemanju filma o vinogradništvu.

4. Dokončno je bil popisani ves fond fotografij in negativov etnološkega oddelka. Ostaja še ureditev kartoteke, kar bo mogoče ob nakupu le-te.

Novo pridobljeni predmeti so sproti inventarizirani, čeprav manjkajo nekateri osnovni podatki. Obenem je urejena tudi predmetna kartoteka.

5. Stalna zbirka Maske in oprava je bila odprta 12.8. 1978, v prostorih bivše grajske žitnice. Prikazuje panonsko vas s tipičnimi hišami, notranjo opremo, orodje, ki ga rabijo pri določenih opravilih, nošo ter pustne maske, ki trenutno obsegajo ptujsko-poljske kurente, ruse in piceke, čeprav so tendence, da se ta zbirka razširi v osrednje slovenski muzej mask. V spodnjem delu žitnice je prikaz nekaterih izdelkov pletarjev, lončarjev, modelov za tisk blaga, pripomočkov za predelavo lanu, predenje, tkanje. Ob otvoritvi je izšel katalog.

6. Muzej je sodeloval z Inštitutom za slovensko narodopisje pri SAZU ob pripravi zbirke Maske in oprava, še posebej pa z Etnografskim muzejem iz Ljubljane, ki je pripravil razstavo Kulture nevrščenih. Tudi ob tej razstavi je izšel katalog.

Čeh Majda

POKRAJINSKI MUZEJ V MURSKI SOBOTI

Na področju dejavnosti soboškega muzeja je v lanskem letu omembe vredno raziskovalno delo. Za urbanistični prostorski plan mesta Murske Sobotice in njene bližnje okolice je kustos—etnolog zbiral podatke o še obstoječem pristnem ljudskem stavbarstvu. Predvsem pa je v okolici Murske Sobotice sledil spreminjanju ljudske arhitekture. V poletnih mesecih je na področju bogojnsko-dobrovniških vinogradov štiričlanska ekipa/kustos—etnolog, prostoročni risar in dva tehnična risarja—arhitekta) raziskovala razvoj vinogradniške ljudske arhitekture od konca devetnajstega stoletja do danes. Izsledki so objavljeni v lokalnem časopisju in v reviji "Naptar" — koledarju madžarske narodnosti v Prekmurju. Prispevki imajo namen opozoriti na minevanje ljudske kulture v Prekmurju in na potrebo po hitrem spomeniškovarstvenem ukrepanju.

V letu 1967 je izšla pri Pomurski založbi v Murski Soboti edicija etnoloških študij pod naslovom: "Etnografija Pomurja I". V srednjeročnem programu Pomurske založbe je v zbirki "Pomurjane" programirana izdaja edicije "Etnografija Pomurja II.". Leta 1975 se je deset etnologov s študijami, predvsem iz materialne kulture, pogodbeno zavezalo, da predložijo zaključene študije do konca leta 1976. V jeseni leta 1977 je uredništvo Pomurske založbe z dopisom obvestilo vse sodelavce, da prispevke pošljejo najkasneje do konca leta 1978, le tako lahko založba programira izdajo v bližnji prihodnosti. Do danes sta na upravo muzeja v Murski Soboti prispeli le dve študiji.

V lanskem letu je izšel v seriji muzejskih vodnikov v zbirki "Kulturni in naravni spomeniki Slovenije" vodnik po etnografskem oddelku Pokrajinskega muzeja v Murski

Soboti z naslovom "Soboški muzej II." Namen vodnika je, da popelje obiskovalca po muzeju in opozori na nekatere značilnosti iz ljudske kulture Pomurja, predvsem Prekmurja. V vodniku sta objavljena dve karti, ki ponazarjata še ohranjeno ljudsko stavbarstvo in šege, navade v Pomurju. Topografska karta pa ponazarja obrti, ki so se v Pomurju ohranile do danes, v glavnem le še kot domače delavnosti.

Notranje delo v etnološkem oddelku je bilo usmerjeno na dokumentiranje tehničnega in prostoročnega terenskega gradiva ter fototeke terenskega gradiva. Vpisovanje terenskega gradiva po zaključeni terenski akciji se vedno sprti opravi.

Razstavno gradivo v muzejskih razstavnih prostorih je v muzejski dokumentaciji strokovno nastavljeno, kar je pomembno v primeru kraje. Preverjeno je bilo stanje muzealij v razstavnih prostorih po kartoteki, inventarni knjigi in oštevilčenih predmetih.

Iz lončarske razstave v muzeju je bil razstavni material prenešen v shrambo. Razstavljeni pa so drugi lončarski izdelki, ki še niso bili dani na ogled.

Muzej v Murski Soboti si je v lanskem letu pod strokovnim vodstvom kustosov ogledalo šesttisoč obiskovalcev.

Etnološki oddelek bo v letih 1981—1985 postavljen v devetih razstavnih prostorih. Razstavljeno gradivo bo predstavljeno na moderen, izložbeni način (pri katerem se posamezni predmeti lahko izložbeno menjajo) in delno na klasičen način.

Vlasta Koren

DRUŠTVENE NOVICE

Sestanek o raziskovalni nalogi Galjevica

Prvega februarja tega leta je SED priredilo sestanek, na katerem sem kot nosilka raziskovalne naloge Galjevica poročala o delu, ki ga v sklopu projekta Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja finansira Raziskovalna skupnost Slovenije. Ker poteka že tretje, torej zaključno leto etnološkega preučevanja tega ljubljanskega delavskega predmestja, sem lahko govorila o metodičnih izkušnjah in metodoloških spoznanjih in težavah, ki so vezane na monografsko zasnovano in teren, kakršnega etnologi večinoma še ne poznamo. Dotlej sem obravnavala predvsem družinsko-sorodstvene zveze in družbeno kulturo, zato sem tudi na sestanku posvetila največ pozornosti tem življenjskim področjem.

Pogovor, ki je sledil po predstavitvi raziskave, se je raznel o odnosu etnologije in urbanizma. Monografske raziskave izbranih krajev in področij ter druge etnološke raziskave, ki se opirajo na arhivsko in terensko gradivo in so namenjene geneitičnemu tolmačenju načina življenja v različnih okoljih, namreč nudijo neposredno uporabne rezultate (npr. oblika in funkcija naselja ter stavb, stavbna tehnika, številčnost prebivalstva v naselju in številčnost posameznih družin, gostota naseljenosti zgradb in stanovanj, promet in komunikacije, družabost, miselnost, vrednote, odnos do lastnega bivalnega okolja, itd.) in znanje o značilnih socialno-kulturnih vsebinah v teh okoljih. Tako smo se